

Until we are all equal

Rezumat

Sănătatea Sexuală și Reproductivă și Drepturile Aferente în România

Situația actuală și traiectorii viitoare

2024

Rezumat

Sănătatea sexuală și reproductivă și drepturile aferente (SRHR) în România a avut numeroase evoluții de la căderea regimului comunist în 1989. În democrația emergentă de la sfârșitul anilor 1990 și începutul anilor 2000, România a înregistrat progrese semnificative în domeniul SRHR, cu diverse entități internaționale influente, cum ar fi agențiile ONU, Fondul Global, USAID, FONUP și Corpul Păcii al SUA, implicate activ în îmbunătățirea accesului la servicii și bunuri de sănătate sexuală și reproductivă. Această finanțare a continuat în mod constant până la scurt timp după ce România a intrat în Uniunea Europeană în 2007, iar țara nu mai era eligibilă pentru asistență pentru dezvoltare externă, iar fondurile UE au fost redirecționate către alte priorități de dezvoltare. În această perioadă, a existat o educație sexuală cuprinzătoare consistentă în școli, acces la servicii de planificare familială și servicii de avort.

Cu toate acestea, în ultimii 10 ani, finanțarea nu numai că a fost mai limitată, dar serviciile care anterior erau accesibile prin finanțare publică au fost reduse, deși drepturile la aceste servicii există încă atât în legislația și reglementările UE, cât și în cele naționale. Implicarea statului român în SRHR a scăzut semnificativ, forțând organizațiile sprijinite de comunitate și organizațiile neguvernamentale să intensifice și să îndeplinească rolurile sociale și politice necesare în îmbunătățirea SRHR pentru populațiile din România. În timp ce cadrele legislative protejează SRHR și accesul la servicii, realitatea relevă lacune structurale în furnizarea acestor servicii. Organizațiile societății civile din România care lucrează în SRHR au urmărit cu mare dificultate această reducere a serviciilor și consecințele aferente, din cauza lipsei de informații disponibile public și a investițiilor în cercetarea SRHR.

Din cauza lipsei de informații disponibile și a necesității de a evidenția lacunele în implementare, cercetarea calitativă privind SRHR a fost contractată către Plan Internațional Romania în colaborare cu Grupul Altamont. Douăzeci și două de interviuri cu informatori-cheie și grupuri tematice din societatea civilă românească și părți interesate din sectorul public au fost realizate față în față și online în ianuarie 2024. Aceste discuții, împreună cu analiza literaturii de specialitate și consultările cu părțile interesate, au condus la următoarele constatări::

- **Accesul la serviciile și informațiile SRHR a scăzut în România ca urmare a politicilor guvernamentale actuale:** Există cunoștințe și înțelegeri limitate despre SRHR, în special în ceea ce privește avortul.
- **În ciuda faptului că avortul este legal,** mulți medici refuză să-l efectueze în clinicile publice și, de asemenea, nu oferă trimiteri, așa cum sunt obligați prin lege să facă. Uneori, acest lucru este din convingeri religioase autentice, dar există multe exemple de medici care citează motive religioase ca pretext, dar apoi se oferă să efectueze avortul într-o clinică privată contra cost.
- **Lipsa unui plan strategic coerent** pentru prevenirea și eradicarea transmiterii HIV/SIDA este evidentă prin rata scăzută a testării HIV, lipsa datelor și alocarea bugetară insuficientă la Ministerul Sănătății pentru strategiile de prevenție și tratament.

Educația sexuală cuprinzătoare limitată contribuie la rate ridicate de sarcini la adolescente:

- În prezent, educația sexuală cuprinzătoare acordată tinerilor în școlile publice din România este la nivel foarte scăzut sau deloc, în ciuda realizărilor anterioare în acest domeniu
- Educația inadecvată privind sănătatea sexuală contribuie la rate ridicate de sarcini la adolescente (aproximativ 35-40 de nașteri la 1.000 au fost de la femei cu vârsta cuprinsă între 15 și 19 ani, ceea ce este de două ori mai mare decât media europeană, UNICEF, 2021) și la o conștientizare limitată a drepturilor reproductive și a opțiunilor contraceptive în rândul tinerilor.
- Tinerii primesc majoritatea informațiilor despre sex de la familii, rețelele sociale, internet și colegi.
- Dezinformarea și miturile despre sex sunt răspândite în cultura tinerilor din România din cauza influenței supradimensionate a rețelilor sociale și a pornografiei disponibile la prima mână pe internet.

- Părinții sunt reticenți în a le vorbi copiilor despre aspectele de sănătate sexuală și reproductivă.

Există provocări structurale și de societate în sistemul medical românesc care împiedică și mai mult accesul la SRHR: SRHR în România este împiedicat în continuare de atitudini conservatoare, obstacole birocratice și un sistem de sănătate subfinanțat, împiedicând accesul la contracepție și avort, precum și la sănătatea reproductivă holistică, inclusiv îngrijirea prenatală, intranatală și postnatală.

- Constrângerile financiare fac ca accesul la servicii de sănătate reproductivă, inclusiv la avort, să fie prohibitiv de costisitor pentru multe persoane, exacerbând disparitățile socio-economice.
- Stigmatizarea socială în domeniul asistenței medicale afectează accesul femeilor la serviciile de reproducere, medicii de sex masculin lipsiți de înțelegere și penuria de medici femei complică și mai mult îngrijirea, mai ales pentru problemele sensibile.
- Sprijinul prenatal și postpartum necorespunzător și medicalizarea nașterii și lipsa îngrijirilor pentru mamă scot în evidență nevoia de reforme cuprinzătoare pentru îmbunătățirea educației lucrătorilor din domeniul medical și furnizarea de îngrijire centrată pe pacient.

Populațiile marginalizate din România se confruntă cu bariere suplimentare în accesarea serviciilor SRHR:

- Există o discriminare semnificativă în ceea ce privește SRHR o și marginalizare a grupurilor precum refugiați, romi, LGBTQIA+, populațiile din mediul rural și persoanele cu dizabilități.
- Acest lucru este deosebit de relevant pentru asistența medicală, unde accesul la servicii și discriminarea activă în cadrul serviciilor de asistență medicală sunt semnificative.
- Populațiile marginalizate se confruntă și ele cu violență sexuală și violență bazată pe gen la rate ridicate.
- Nu se cunosc multe informații despre persoanele cu dizabilități și discriminarea SRHR, care vorbește per se despre marginalizarea acestui grup de populație.

- În timp de OSC și ONG-urile din România furnizează servicii pentru populațiile marginalizate, multe dintre acestea nu dispun de o planificare specifică. Dacă planificarea este concentrată pentru întreaga populație, poate să nu fie suficientă pentru a combate discriminarea semnificativă și sistematică a grupurilor vulnerabile.

Provocările care evaluează SRHR sunt simptomatice pentru normele de gen din ce în ce mai conservatoare din societatea românească:

- Violența și discriminarea bazate pe gen sunt omniprezente și alimentate de o mentalitate socio-culturală de „blamare a victimei” care are ramificații și în sistemul judiciar.
- Există o discriminare bazat pe gen înrădăcinată, evidențiată de disparitățile socio-economice, normele culturale și barierele sistemice care afectează femeile în mod disproporționat, inclusiv mamele adolescente și comunitățile marginalizate.
- Ratele ridicate ale sarcinilor la adolescente reflectă obstacolele ample la nivel de societate și accesul limitat la serviciile de educație sexuală cuprinzătoare și sănătate reproductivă, perpetuând ciclurile sărăciei.
- Convingerile normative de gen în jurul rolului tradițional al femeilor în societate, mai ales în rândul și față de comunitățile de romi, spre exemplu, joacă un rol în restricționarea autonomiei femeilor și a abilităților acestora de a face alegeri în afara așteptărilor tradiționale.
- Grupurile de militanți și reformele juridice joacă roluri esențiale în contestarea ideologiilor discriminatoare, promovând conștientizarea și militând pentru politici inclusive și mecanisme de sprijin menite să abordeze discriminarea bazată pe gen și să asigure exercitarea drepturilor reproductive pentru toate persoanele din România.
- Organizațiile SRHR descriu că prevalența viziunilor tradiționale pe teme precum contracepția, avortul și rolurile de gen în familie și societate își au sorginea în influența instituțiilor religioase. Această influență se extinde la o militanță politică, care utilizează finanțarea externă pentru a modela legislația și politicile publice în conformitate cu propriile valori. Aceasta poate fi o provocare, dar și o oportunitate de a colabora cu organizațiile religioase pentru a influența schimbarea.

Sănătatea sexuală și reproductivă și drepturile aferente în România:

Situația actuală și traiectorii viitoare

Recomandări

În lumina provocărilor menționate mai sus, se propun următoarele recomandări, elaborate împreună cu organizațiile societății civile din România, în vederea îmbunătățirii chestiunii de sănătate sexuală și reproductivă și drepturile aferente în România:

- Guvernul României să asigure exercitarea deplină a SRHR în acord cu legislația românească și cu standardele europene, inclusiv în legătură cu asistență medicală adecvată și acces la avort.

- Să se asigure acces liber la contracepție, mai ales pentru grupurile marginalizate, cu scopul de a preveni ratele ridicate de sarcini nedorite inclusiv în rândul tinerelor adolescente.

- Îmbunătățirea îngrijirii respectuoase acordată mamei, inclusiv a îngrijirii pre-, intra- și post-natale, inclusiv reforme în materie de educație și instruire, cu scopul de a asigura îngrijiri cuprinzătoare, respectuoase și centrate pe pacient.

- Elaborarea de orientări și instruirii acordate lucrătorilor din domeniul medical pe probleme de sănătate sexuală și reproductivă și drepturile aferente, inclusiv în legătură cu îngrijirea VBG centrată pe supraviețuitor și cu managementul clinic al violului.

- Autoritățile responsabile cu educația din România să implementeze predarea educației sexuale cuprinzătoare (ESC), relațiile respectuoase și prevenirea violenței bazate pe gen de la vârste timpurii ca elemente standard din cadrul programei școlare. ESC trebuie să fie văzută ca o componentă integrantă a prevenției sarcinilor nedorite, avorturilor și scăderii ratei bolilor cu transmitere sexuală. Cursurile de educație sexuală cuprinzătoare reprezintă o oportunitate și de a oferi adolescenților informații despre cum să se protejeze de riscurile de exploatare și abuz sexual atât online, cât și față în față.

- Educația sexuală cuprinzătoare trebuie să abordeze și orientarea sexuală și identitatea de gen, pentru a facilita studenților LGBTQIA+ să afle informații importante despre sănătatea sexuală și despre cum să își păstreze sănătatea, dar și pentru a promova incluziunea și conversațiile respectuoase, precum și egalitatea de gen, identitatea de gen și orientarea sexuală.

- Inițierea și sprijinirea proiectelor care se axează specific pe populațiile marginalizate. Este necesară o abordare bazată pe echitate și justiție socială pentru a lucra în mod specific cu grupurile marginalizate, cu scopul de a acoperi inechitățile sistemice

- Este necesară o strategie de colectare a datelor pentru a asigura colectarea centralizată, colaționarea, diseminarea, colaborarea și aplicarea datelor referitoare la SRHR în România.

- Guvernul României, furnizorii de servicii SRHR și societatea civilă să conlucreze pentru a spori diseminarea informațiilor factice despre SRHR, cu scopul de a se asigura că publicul român are acces facil la informații bazate pe fapte și informații bazate pe drepturi. Aceasta ar include accesul online gratuit și confidențial online, telefonic, pe rețelele sociale și accesul personal la informațiile SRHR. Să fie disponibile portaluri de informare online care să vizeze atât tinerii, cât și informații pentru părinți cu privire la modul în care să discute cu copiii lor despre sănătatea sexuală și reproductivă și drepturile aferente.

Until we are all equal

Despre Plan International

Plan International este o organizație independentă de dezvoltare și umanitară care promovează drepturile copiilor și egalitatea pentru fete

Credem în puterea și potențialul fiecărui copil, dar știm că acest lucru este adesea suprimat de sărăcie, violență, excludere și discriminare. Și fetele sunt cele mai afectate.

De peste 85 de ani, am adunat alți optimiști hotărâți pentru a transforma viețile tuturor copiilor din peste 80 de țări.

Din martie 2022, am lucrat în România pentru a furniza ajutor umanitar imediat copiilor și familiilor acestora afectate de conflictul din Ucraina.

Colaborăm cu organizații ale societății civile din România care oferă sprijin refugiaților din Ucraina, inclusiv școlarizarea copiilor din Ucraina și centre de tineret pentru tinerii români și ucraineni. Proiectele noastre cu partenerii noștri acoperă toată România, oferind servicii celor care au nevoie de sprijin.

Dincolo de sprijinul umanitar direct pe care îl oferim, noi colaborăm cu organizații locale pentru a sprijini drepturile copiilor și egalitatea fetelor din România.

Plan International

plan-international.org

plan-international.org/romania

linkedin.com/company/planinternationalece